

Leuven Hulp': directeur Paul Dauwe en theatermakers Thomas Bellinck en Ewout D'Hoore blikken terug

Het mocht geen aapjes kijken worden'

g jaar zag directeur Paul Dauwe twee 'sjarels' Leuvense Hulpgevangenis binnenkomen. Thomas Bellinck en Ewout D'Hoore, twee laatste-jaarstudenten aan het RITS, zouden theater maken met de gevangenen. Drie maanden later was er het stuk *Heroes and Villains*, en wie kwam kijken, werd verrast door de huisstijl van. In het Eénprogramma *Leuven Hulp*, maandag aan zijn laatste aflevering toe is, werd het project de rode draad. Een terugblik.

ABRAHAM THEERLYNCK & JONAS MAYEUR

Theaterproject in de gevangenis: hoe begint zo iets?

Bellinck: "Ooit ben ik terechtgekomen in een gespreksgroep over het eigen zelfbeeld van gevangenen, met ook mensen van buitenaf aan tafel samen. Een heel rare avond die ik toen beleefd. Wat me vooral was dat ik een avond met een gedetineerden aan tafel had en dat ik nog nooit zoveel had gehad. Toen ik dat vertelde, kreeg ik heel vaak de reactie: 'Vind het niet raar dat je plezier met die mensen maakt? Die gasten hebben wellicht offers gemaakt.' Maar wie wil ik om mensen te veroordelen? Veroordeeld zijn? Ik kreeg het gevoel dat mij een morele vraag werd opgedrongen. De enige die daarop reageerde, was Ewout. En hij zei dat hij al langer met het idee had om een project in de gevangenis te doen."

D'Hoore: "Bij mij was het meer een neutraal fantasme. Ik had kort daarvoor een voorstelling gemaakt in de context van een zwenk-

Het enige materiaal waarmee je in zo'n situatie kunt werken, zijn de mensen zelf. En dat is ook het enige gerechtvaardigde materiaal."

Paul, wat verwachtte jij van Thomas en Ewout toen je hen binnenhaalde? Je hebt je eerder al geout als een groot voorstander van dit soort socioculturele projecten.

Dauwe: "Of het nu theater is of iets anders, ik vind dat je zoveel mogelijk stukken van de werkelijkheid moet binnenhalen in de gevangenis. Stukken die onze mannen nog niet kennen. Zoals theater. Of fotografie. Of welke andere kunstvorm ook. De confrontatie

Studenten-theatermakers Ewout D'Hoore (l.) en Thomas Bellinck (m.) haalden het theater binnen in de gevangenis. Directeur Paul Dauwe: 'De confrontatie met twee zulke 'sjarels' die theater willen maken: dat is een wereld die je opengaat'

Wie zijn Ewout D'Hoore en Thomas Bellinck?

Ewout D'Hoore studeerde dramatische kunst aan het RITS. In 2008 liet hij zich opmerken op *Theater Aan Zee* met een voor-

FOTO BOB VAN NOL

...vraag van de organisatoren die gespreksgroepen om theaterproject te starten."

den jullie vooral een goede, sterk verantwoorde voorstelling maken of zagen jullie het vooral als een sociaal project?

Bellinck: "Dat is een moeilijke vraag. Wij wilden onszelf geen illusies maken. Je gaat niet naar de gevangenis om kunst te maken. Het zit niemand op te wachten. De reden waarom mensen aan ons project meedoen, is omdat ze niet in hun cel moeten zitten, ze worden normaal gezien tweeëntwintig uur per dag moeten doorbrengen."

Wat was jullie eerste sessie?

Bellinck: "Horror. (lacht)"

De tv-reeks liepen er meteen op wat kandidaten weg.

D'Hoore: "Die beelden waren een beetje uit hun context gehaald, maar dat vond ik fijn. Het demythologiseerde ons hele zogenaamde 'leidendom'."

Bellinck: "Wij kwamen binnen met de beste bedoelingen van de wereld, maar we wilden te hard ons voordeel doen. Alles moest goed en leuk zijn. Maar die gevangenen vonden het helemaal niet leuk. Meteen werd de rol omgedraaid. Van 'Wij komen jullie hier bezighouden' naar 'Wat denken jullie dat jullie moeten komen doen?' Dat werpt je meteen terug op de essentie van theater is: al je ethische en artistieke ambities overboord laten, echt luisteren naar wat mensen te vertellen hebben en proberen dat verhaal zo straf mogelijk te vertellen."

D'Hoore: "Wij hadden een coach die zei ons op een bepaald moment: 'Jullie luisteren te veel.' We moesten assertiever zijn en zorgen dat we in de beperkte tijd die we kregen, onze scènes af kregen. Als we dat doorhadden, konden we echt beginnen werken."

Wat is het belang van zulke projecten? Niet vooral dat je kwetsbare mensen een stem geeft?

Bellinck: "Dat gebeurt sowieso."

...reerde binnen om te werken. Mensen gingen anders met elkaar om, gedroegen zich anders. Als ik nu, zoals daarstraks, met Dilges door de gang loop, dan merk je aan hem dat hij iets heeft gedaan waar hij trots op is. Hij heeft iets verwezenlijkt, niet door iemand met een baksteen op zijn smoel te slaan, maar door met Thomas en Ewout te werken. Als wij nu naar elkaar kijken, dan kijken wij toch op een andere manier naar elkaar. En dat is met iedereen zo. Leuven Hulp is toch een beetje een andere leefgemeenschap geworden."

D'Hoore: "Dat is het rare: zo'n gevangenis is in haar puurste essentie ook maar een leefgemeenschap als een andere. Ik had altijd het idee dat het daar een hel moest zijn, maar ook daar gaat alles zijn dagelijkse gangetje."

PAUL DAUWE:

Als wij nu naar elkaar kijken, dan kijken wij toch op een andere manier. Leuven Hulp is toch een beetje een andere leefgemeenschap geworden

Bellinck: "Vind jij dat? Ik vind een gevangenis wel de hel. Het is de lelijkste plek waar ik ooit ben geweest."

Paul, hoe is het om aan het hoofd te staan van zo'n lelijke plek? Waarom wordt iemand gevangenisdirecteur?

Dauwe: "Noem het alsjeblieft geen roeping. Ik ben daar in gerold. Ik had mijn stage als criminoloog gedaan in een gevangenis en wilde nooit meer terug. Maar dan moet je aan het werk, zit je even aan de dop en krijg je een brief van de RVA dat je toch echt wel moet deelnemen aan een examen om te gaan werken in de hulpgevangenis van Leuven. En dan slaag je en dan ga je aan de slag, hé. En drie jaar later kon ik afdelingshoofd worden. Ik zei tegen mijn vrouw: 'Ik doe het vijf jaar en ik ben er weg.' En zie, ik ben er nog."

De gevangenen nemen in de gevangenis deel aan het theaterproject.

Je hebt je eerder erg kritisch uitgelaten over het gevangenisstelsel in Vlaanderen. Waarom dan toch meewerken aan dat systeem?

Dauwe: "Ik vind inderdaad dat onze maatschappij te onbezonnen omgaat met gevangenisstraffen. Natuurlijk moet je sommige mensen voor een tijd uitsluiten uit de maatschappij, maar men sluit de mensen te snel en te lang op."

Zonder daarvoor verantwoordelijkheid te nemen. Men doet alsof een gevangenisstraf heil brengt, maar zij brengt vooral schade toe.

"En waarom toch meewerken aan dat systeem? Omdat ik binnen Leuven Hulp veel dynamische mensen heb ontmoet, die de dingen, soms heel kleine dingen, hopen wel ten goede keren, mensen die zich honderd procent inzetten om er het beste van te maken. Ik denk ook dat de mensen binnen het systeem het meest over de beperktheden van het systeem nadenken. Zij kunnen het best de vinger op de wonde leggen en zo misschien veranderingen forceren."

Je hoopte dat de televisiereeks een screen debat op gang zou brengen.

Dauwe: "Let op, ik was niet zo naïef om te denken dat een tv-reeks iets wezenlijks zou veranderen. Een tv-reeks vergroot de dingen ontzettend uit, hoe mooi en screen"

Leuven Hulp ook is. Maar we hebben veel positieve reacties gekregen, ook van de pers. Meer dan ik ooit had durven dromen. Maar net zoals bij het theaterstuk van Thomas en Ewout, hoe ontroerend en oprecht ook, blijft er een wrang gevoel, een soort gêne. Je kunt niet om een gevoel van voyeurisme heen."

Hoe is het uiteindelijk afgelopen met Heroes and Villains?

Bellinck: "Heel goed. Als ik mensen vertelde dat ik bezig was met een theaterproject in een gevangenis, kreeg ik vaak de reactie: 'Er zullen mensen applaus krijgen die geen applaus verdienen.' En dan moet je proberen uit te leggen dat zij geen applaus zullen krijgen om wat ze in het verleden gedaan hebben - uiteraard niet - maar om wat ze op de scène doen en om hoe ze proberen om te gaan met waar ze nu staan. Gedetineerden zijn allemaal mensen die op een bepaald moment hebben gefaald en wij hebben hen de kans gegeven ergens in te slagen. Wij vroegen geen aandacht voor zin en onzin van hun specifieke gevangenisstraffen - dat is onze taak niet - wij vroegen gewoon aandacht op dat bepaald moment voor wat die mensen op dat bepaald moment deden."

Maar daarom moet je nog niet roepen dat kunst de wereld kan redden?

Bellinck: "Nee, al kom je verraderlijk snel in dat soort messianistisch discours terecht."

D'Hoore: "Het heeft met menselijke waardigheid te maken, met iemand de gelegenheid geven zijn waardigheid terug te winnen. En dat is niks om heilig over te doen. Dat is gewoon iets heel menselijks. Dat is... theater."

Dauwe: "Daarom was iedereen ook zo stil na de eerste voorstelling. Muisstil was het. Tot we in ons café kwamen en iedereen twee Leffes op had (lacht)."

Bellinck: "Voor mij was toen de cirkel rond. De eerste keer, op die gespreksavond, had ik al het gevoel: 'Ik zou met die mannen wel eens een pint willen gaan drinken.' En daar draaide het uiteindelijk ook op uit."

Leuven Hulp, maandag 18 januari om 21.10 uur.

DeMorgen stelt voor

WOLF MOTHER

Support act: the black angels

KONINKLIJK CIRCUS, BRUSSEL

Zondag 24 januari 2010 20u

Infos & Tickets: 02 218 20 15 • www.proximusgoformusic.be

www.wolfmother.com • www.thewolfsonline.com

GEVANGENISDIRECTEUR